

Lutherläsaren 82

INNEHÅLL

LEDAREN. *Nattvardsfrågor.*

Av Kristian Norrback..... 3

FEMTE SÖNDAGEN I FASTAN.

Lidandets söndag. Luk. 13:31-35.

Av Bengt Djupsjöbacka..... 10

LUTHER OM JOH. 1:11.

Texten utvald och översatt av Kristian Norrback..... 17

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga företeelser i vår samtid. Kommentarer av.....

Joakim Förars, *Bo Branders teologi*..... 23

Otto Granlund, *Som kristen i ett politiskt kaos*..... 27

LUTHERS TESER, 27-47.

Texten utvald av Kristian Norrback..... 29

LUTHER OM MATT. 13:45-46.

Texten utvald av Markus Saarinen..... 34

REDAKTIONSROUTAN..... Bakpärmen

PÄRMBILDEN är ett foto av en mosaik av en höna som samlar sina kycklingar under sina vingar. Mosaiken finns i en tårformad kyrka (*The Church of Dominus Flevit**) i Jerusalem. Kyrkan byggdes (1953-55) på samma plats som traditionen menar att var stället, där Jesus grät över Jerusalem (Luk. 13:31-35).

* *Dominus Flevit*, latin för Herren gråter.

LUTHERLÄSAREN

NR 82 – APRIL 2017

Nattvardsfrågor

Av Kristian Norrback

Fastan 2017

I *Lutherläsaren* 77 (hösten 2015) kastades fram att referera viktiga luthertexter om Nattvarden för att få vägledning i dagens frågor. De texterna blir vi inte klara med på en kort stund: även om Nattvarden inte var den första frågan i reformationen 1517, så kom nattvardsfrågorna att spela en viktig roll hela 1520-talet.

Vi har hittills bekantat oss med *"Predikan om Kristi heliga sanna lekamens högvördiga sakrament"*, en tidig undervisande predikan från 1519 (*Lutherläsaren* 78), och *"Det nya förbundet, det är den heliga Nattvarden"* från 1520 som riktar sig mot den romerska mässofferläran (*Lutherläsaren* 79).

Boken *"Om kyrkans babyloniska fångenskap"* från 1520 går igenom de sju sakramenten och ägnar en tredjedel av boken åt Altarets sakrament. Adressen är Rom och uppgörelsen gäller att också kalken ska ges åt alla nattvardsgäster, och Nattvardens mening som Guds gåva till oss i stället för vårt offer till Gud.

I *Lutherläsaren 80* gjorde vi en utflykt till gamla kyrkan och en nattvardstext från 100-talet (**Justinus**) som en påminnelse om att **Luther** sökte svaren både i Bibeln och kyrkohistorien (kyrkan fanns både före Rom och finns vid sidan av Rom).

Reformationen går vidare: efter riksdagen i Worms och kejsarens dom (påvens bannlysning kom året innan) göms Luther undan på Wartburg från sommaren 1521, där han fortsätter skriva och översätta. Följande vinter tar **Andreas Karlstadt** (1480–1551) över reformationen i Wittenberg under upploppsliknande former. Nattvard firas där kalken ges till alla och där liturgin förenklas. Luther känner sig tvungen att återvända till Wittenberg i fastan 1522 och kritiserar hårt det som Karlstadt och andra gjort i församlingen.

Hit hör åtta korta predikningar i Wittenberg (*"Invocavit-predikningarna"* som delvis presenterades i *Lutherläsaren 68*), och flera stridsskrifter mellan Karlstadt och Luther under de följande åren. En del stridsfrågor kan förvåna efteråt: Luther säger bland annat att det var allt för anstötligt att låta nattvardsgästerna ta emot brödet med händerna; elevationen, att prästen lyfter upp kalken, förbjöds (av Karlstadt); nattvardstvång. Luthers tanke är här att "svärmarna" (de radikala, otåliga reformerarna) ersätter påvens ogrundade påbud (kalken får inte ges åt lekmännen) med svärmarnas ogrundade förbud (förbjudet att lyfta upp kalken). *Man får*

inte sätta bindande förbud eller påbud där inte Bibeln klart avgjort saken, där kristen frihet gäller. Det är en princip som fortfarande är användbar och nyttig.

Nattvardsfrågorna kommer nu från två håll: från Rom och från "svärmarna". Och det kommer mer: 1525 börjar schweizaren **Ulrich Zwingli** (1484–1531) i Zürich ge ut skrifter mot den bokstavliga förståelsen av Kristi närvaro i brödet och vinet (realpresens), "**Detta är min kropp**". Luther är inte sen att svara med flera skrifter mot "sakramenterarna" eller "svärmeandarna" 1526–1528. Luthers stora "*Bekännelse om Kristi Nattvard*" 1528 (över 100 sidor) blev ett slags bokslut mot Zwingli, och han skrev efter det inte direkt mot Zwingli.

Följande år, 1529, kom ytterligare en politisk dimension till nattvardsstriden. Den energiska lantgreven av Hessen, **Filip** (1504–67), som övertygats om reformationen (närmare Zwingli än Luther), försökte åstadkomma ett politiskt förbund av områden och städer som antagit reformationen, mot kejsaren som stod på Roms sida. För att få med Zwinglis anhängare i en luthersk koalition behövdes en försoning i nattvardsstriden, och för det ändamålet ordnade Filip Marburgsamtalen på slottet i Marburg med Zwingli med flera på den ena sidan och Luther och **Melanchthon** från Wittenberg på den andra.

Efter fyra dagars förhandlingar kom man överens om mycket, men inte om nattvardsfrågan, innebörden av Kristi kött och blods närvaro i brödet och vinet. Man kunde skriva 14 artiklar om samförstånd, men i den 15 artikeln måste man konstatera olika syn på Nattvarden (Schwabachartiklarna). Resultatet, som i sista hand berodde på Luther, hade politiska konsekvenser som en splittrad och militärt svagare protestantisk sida – men det är en annan historia.

Efter ”*Stora bekännelsen*” 1528 skrev som sagt inte Luther fler nattvardsskrifter utom sexton år senare: ”*Kort bekännelse om det heliga Sakramentet mot svärmarna*” 1544. Här skriver en gammal och bitter Luther som ser tillbaka. Han är bitter över att det efter Zwinglis död (i krig 1531) kom ut en skrift i Zwinglis namn som ännu drev den gamla striden, fastän man nästan försonats i Marburg, och att de gamla ”svärmarna” nu antydde att lutheranerna närmat sig dem.

Så här minns Luther Marburgsamtalerna:

”Hjälp Gud, hur vi måste höra att vi inte har någon kristen kärlek, att vi föraktar Kristi tjänare, orsakar kyrkorna bekymmer och förvirring! Det fanns inga andra syndare på jorden än vi, och inga helgon i himmelen utom svärmarna, och hos dem var idel kärlekens eld – hos oss idel obarmhärtighetens is. Vi var ”köttätare” (*Fleischfresser*) – de var idel, pur, ren ande, anden själv.”¹

Här kan till slut nämnas två brev som Luther skrev 1543 angående en strid mellan två präster i Eisleben om hur överblivet bröd och vin i Nattvarden ska behandlas.

Vad är det då för nytta med att läsa långa utläggningar om Nattvarden från nästan 500 år tillbaka? I en del av skrifterna är dessutom språket ganska aggressivt. Följande verkar nyttigt:

a) Nattvardsfrågororna mötte inte bara en gång under reformationen, utan levde (särskilt) hela 1520-talet. Man fördjupar sig därför inte bara i en enda tidpunkt utan i en pe-

---

¹ St. Louis XX, 1770

riod, i stort reformationens första årtionde, ett skeende, inte bara en enskild händelse.

b) Nattvardsfrågorna kom inte från ett enda håll utan från minst tre: från den givna gamla sakramentsläran i den romerska kyrkan, "papisterna"; från de otåliga och fanatiska reformerarna, "svärmarna"; från dem som förnekade att Kristi kropp och blod sant och lekamligt är i brödet och vinet, "sakramenterarna", "sakramentsföraktarna". Därför är frågorna mångsidiga och belyser Nattvarden och reformationen från flera håll.

c) Nattvarden i sig är central för tron: de som stred om Nattvarden innebär gjorde stor möda med bibeltolkningen; skillnaden mellan vår prestation (offer) och Guds gåva till oss (nåd) är central i reformationen – det är en aspekt av Nattvardsförståelsen; förståelsen av realpresens (närvaron av Kristi kropp och blod) hör samman med kristologin, förståelsen av Kristus som sann Gud och sann människa; sakramentsläran, med mera. Åtminstone sådant får den som läser nattvardsskrifterna ta del av. I mån av möjligt fortsätter vi att ta del av nattvardsskrifterna i *Lutherläsaren*.

Nattvarden har pekats ut på ett särskilt sätt i Borgå stift på senare tid. I en insändare i *Kyrkpressen*, 9.2.17 skriver biskop **Björn Vikström**²: "Avsikten är att alla präster i framtiden"

---

² Biskopens tankar om den framtida gemensamma nattvarden är litet utförligare uttryckta i hans bok *Mer än ord*, 2014, s. 150. Berörd i ledaren i *Lutherläsaren* 77.

den skall kunna samarbeta och fira nattvard tillsammans, vilket böra vara ett självklart mål för vår kyrkas enhet.”

Sammanhanget är en debatt om lämpliga åtgärder mot präster som inte ”samarbetar” med kvinnliga präster (ytterligare en insändare av BV i samma ärende Kp 23.2.17. Det är nästan rörande att intill sonen Björns insändare 9.2. står pappa ärkebiskop emeritus **Johns** insändare gällande – ämbetsfrågan).

Av intresse just här är 1) att Nattvarden pekats ut som målet för lösningen av problemen, och 2) vägen till denna enhet. Vad gäller vägen är den rätt märklig: män med den gamla ämbetssynen stängs systematiskt ut från prästvigningar och från förslagsrum till kyrkoheretjänster. Uppehålls den politiken tillräckligt länge är det ju självklart att gammaltroende präster vid någon tidpunkt är utdöda. Och då firar alla Nattvard tillsammans. Till det behövs ju inget ”ömsesidigt accepterande och respekt”.

Men är det inte vacker och kristen vision av enda gemensam nattvard? Visst är det det – om man glömmer hur vägen dit i verkligheten ser ut: *”Acceptera vår syn eller sök dig en annan kallelse!”*

Vi får gärna – år 2017 – meditera över hur reformatörerna umgicks med nattvardsfrågorna. Dem tog man inte lättvindigt på som manifestation av en enhet som inte finns i sanning. *”De har en annan ande,”* sade man i Marburg. Man kämpade i år och årtionden med bibelutläggning, skrivande och samtal. Förstod inte Luther vad som stod på spel i Marburg! Bokstavligen handlade det om liv och lem – kanske politisk undergång för hela det protestantiska området.

Hur kunde han vara så envis!

Därför att Kristi verkliga närvaro i Nattvardens bröd och vin, och allt Gud ger oss med sina sakrament, var alltför dyrbart för att spela med.

Hur har vi jubileumsfirare det?

Jesus svarade: "Gå, din son lever." Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom och gick (Joh. 4:50).

Detta är trons väsen: ordet lovar oss eviga, himmelska goda ting; tron griper tag om de där kommande goda tingen här och nu och tvivlar inte på deras existens. Detta har sin orsak: tron ser, att Guds ord är allsmäktigt och att Gud själv är sanningen, han ljuger inte. Därför följer tron vaksamt ordet. När tron ser att ordet är närvarande, stiger den omedelbart in i ordet, trots Djävulens och världens hotelser - -. Men om den märker, att det inte är frågan om Guds ord, kan ingen hotelse eller makt i världen få den att ge vika och hålla det där skenbara ordet som sanning. Hellre lider tron för sanningen - -.

Martin Luther

(WA 52, 518, och ur andaktsboken, ***Martti Luther. Yksin armosta.*** 365 päivää *Martti Lutherin seurassa*, s. 86.)

Lutherläsarna r.f. inbjuder till årsmöte i Iskmo bönehus på Kristi himmelfärdsdag den 25 maj 2017.

Möte i Iskmo bönehus, (Glasmästarstigen, Iskmo, Korsholm) kl. 16. Predikant, kaplan ***Kristian Norrback***. Efteråt servering.

Årsmöte kl. 17.30. Vid ett bokbord kan man köpa god kristen litteratur.

Femte söndagen i fastan

Lidandets söndag

Av Bengt Djupsjöbacka

Jsamma stund kom några fariseer fram och sade till honom: "Gå bort och ge dig av härifrån, för Herodes vill döda dig." Jesus svarade dem: "Gå och säg till den räven: Nu driver jag ut onda andar och botar sjuka i dag och i morgon, och på tredje dagen når jag mitt mål. Men i dag och i morgon och i övermorgon måste jag vandra vidare, för det passar sig inte att en profet dödas någon annanstans än i Jerusalem.

Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta

ville jag inte samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna! Men ni ville inte. Nu ska ert hus lämnas åt er själva. Jag säger er: Ni kommer inte att se mig förrän ni säger: *Välsignad är han som kommer i Herrens namn*" (Luk. 13:31-35).

"Jerusalem, Jerusalem..."

Vi vanliga människor föds hit till jorden för att leva en kortare eller längre tid och fylla vårt liv med det vi brukar kalla vår livsuppgift. Döden sätter sedan punkt för livet. För Jesus var det annorlunda. Han föddes strängt taget inte för att leva, utan för att dö. Hans livsuppgift var döden, döden på korset.

Det finns något betvingande med hans sista färd mot Jerusalem. Han måste dit. Eller som han själv uttrycker det i vår text: "En profet kan inte dödas någon annanstans

än i Jerusalem!” Där skall han fullborda sin Faders vilja. Där skall han lida och dö för världens synder. Där skall han enligt profetians ord korsfästas och på tredje dagen uppstå igen från de döda. Där skall han, som är konungarnas konung och alla herrars Herre, resas upp på det kors, som är hans tron.

Det är alltså en oerhörd dramatik som ligger bakom dagens text. Han närmar sig hela tiden målet för sin livsuppgift.

Vår text är – kunde vi säga – tvädelad och vi kan hos Jesus förmärka två helt olika känslotvingar eller känslolägen när han går vägen fram mot Jerusalem och fullbordar av sin livsuppgift.

1. Först möter vi en uppretad Jesus i vår text.

Texten börjar när Jesus ännu befinner sig ett antal kilometer utanför Jerusalem. Tillsammans med övriga pilgrimer har han kommit till

Pereen och Judéen, som vid den här tiden lydde under tetrarken eller lydkonungen Herodes Antipas.

Det var den Herodes som tagit sin brors hustru till sig och som därför Johannes Döparen hade anklagat för äktenskapsbrott (Matt. 14), en anklagelse som ledde till Döparens bråda död. Det var samtidigt den Herodes som under Jesu sista vecka i Jerusalem kom att bli god vän med sin forne fiende Pilatus eftersom båda herremännen såg en fiende i Jesus.

I vår text nämns en sak som inte finns i de övriga evangelierna, nämligen att Herodes hyste hemlighetsfulla planer att röja Jesus ur vägen.

Men det visade sig vad som kan förekomma ännu i dag: Där man minst av allt anar kan det finnas vänner till Jesus. En del synnerligen höglärda och ansedda *fariséer* – märk väl - var Jesussympatisörer, som fått nys om

Herodes planer och varnade Jesus: **"Gå härifrån och lämna den här platsen. Herodes vill döda dig."**

Jesu svar är inte bara skarpt eller hårt. Det är nästan anstötligt fränt: **"Gå och säg till den räven (rävhonan egentligen): Se jag driver ut onda andar och botar sjuka i dag och i morgon, och den tredje dagen går jag bort."**

Så säger bara den som är uppjagad, den som ser klart hur mörka makter försöker sätta hinder för den Guds plan som Gud redan av evighet utstakat.

Vår bild av Jesus är, inte så sällan, ganska tillrättalagd. Vi har ofta en bild av Jesus som vi ärvt kanske från söndagskolan där Jesus framställdes som alltigenom mild, snäll, städad, oförarglig, en som aldrig sade något opassande, en väluppfostrad/borgerlig Jesus. Men sådan är inte Jesus i vår text där han säger

om Herodes. **"Gå och säg till den räven..."**

Det är en uppjagad Jesus, en som är arg/förargad, en som blossar upp, en som inte skräder sina ord.

Varför inte?

Jo, Jesus har en lojalitet som är framom lojaliteten mot överheten, nämligen lojaliteten mot Gud. Han brinner för Guds sak. Gud Fader och Guds vilja är för Jesus nummer ett. Inte heller vi i dag borde bli så menlösa, så slätstrukna, att inte Gud och hans Ord är viktigare än samhällets uppfattningar eller människomeningar. **"Man måste lyda Gud mer än människor"** är en nytestamentlig ordning att hålla fast vid. Vad vår tid tycks sakna är kristna med starka känslor, kristna som "sjunger ut", kristna som likt Jesus kan säga ifrån, kristna som avslöjar det rävkäftiga i livet.

Jesu häftiga reaktion kommer sig *alltså* av, att Jesus i Herodes ser ett redskap

som ytterst sett går den Ondes ärenden eftersom Herodes tankar korsar Guds. Vad var då Guds tankar med Jesus?

Ja, det är hemlighetsfulla ord som Jesus säger i vår text: **”Se jag driver ut onda andar och botar sjuka i dag och i morgon, och *den tredje dagen* går jag bort.”**

Orden är en antydning om hur avgörande ”den tredje dagen” är i Jesu livsuppgift. Jesus följde inte Herodes tidtabell och lämnade Perea och Judéen på stunden. Istället följde han Gud Faderns eviga frälsningsplan och inväntade långfredagen och påskdagen, ”den tredje dagen” när han efter sitt lidande och sin försoningsdöd uppväcktes av Gud Fader som på det sättet gav till känna att Jesus genom sin korsdöd vunnit seger över ondskans makter och visat sig vara Herre t.o.m. över döden.

Men vår text innehåller ännu en reaktion hos Jesus, en reaktion vi ser hos Jesus när han nått fram till Jerusalem.

2. Jesus fäller tårar när han från Oljebergets krön ser ut över ”den stad som dödar profeterna”.

Nu måste vi hålla en sak i minnet: Det fanns ingen plats på jorden som till den grad satte judarnas hjärtan i brand som åsynen av Jerusalem. Staden är inte bara gammal. På Jesu tid hade funnits en bebyggelse i Jerusalem i redan två tusen år – åtminstone. Men för en jude var Jerusalem något mer, själva symbolen för Guds närvaro hos sitt folk.

Där på ett av bergen, ”berget där Herren låter sig ses”, hade Abraham stått i beredskap att offra sin son Isak men hindrats av Gud eftersom Isak inte var det rätta offret.

Där i Jerusalem fanns på Jesu tid det nästan till fullkomlighet utsmyckade templet som sken som en smaragd i solen när pilgrimerna såg templet från Oljeberget.

Dit upp till Jerusalem kom hundratusentals judar flera gånger per år för att fira de stora judiska högtiderna.

Den vanliga seden för en jude, som följt med pilgrimsströmmen till Jerusalem var, att kasta sig på knä vid tempelplatsen, kyssa templets golvplattor och lovsjunga Gud, som varit Israels beskydd genom alla tider.

Men Jesu reaktion när han såg staden var inte jubel och sång. Istället var reaktionen motsatsen. Han sörjer och känner en inre smärta: **"Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta hade jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna, men ni ville inte."**

Det är svaret på den fråga som varit mycket omdiskuterad: Vad är orsaken till att en människa kan gå förlorad? Är felet Guds eller människans?

Jesu svar är otvetydigt: **Hur ofta hade jag inte velat församla dina barn men ni ville inte.**

Gud vill vår frälsning och har gjort allt som behövdes när han gav sin Son som försoning för oss. Därför betyder också Paulus: **"Gud vill att alla människor skall bli frälsta ..."** Men går en människa trots allt förlorad beror det enligt Jesus på vår egen "trälbundna vilja", på blindheten hos oss som Gud älskat så högt att han gjort allt för vår frälsning.

Inser vi den tragik Jesus känner när han ser ut över Jerusalem och samtidigt ser ut över oss alla! Till Jerusalem – på samma sätt som till oss – har Gud sänt sitt Ord. Det har byggts kyrkor, bönehus och församlingssalar där präster/predikanter förkun-

nat evangelium. Speciellt i vår egen tid har det kvantitativt predikats som aldrig förr. Men evangelium kan klinga för döva öron. Guds kärlek kan förtrampas.

Jesus använder den talande bilden av hönsmamman och kycklingarna.

Det är rent ofattbart vilket mod en hönsmamma kan visa upp när katten eller kanske räven tagit sig in i hönsgården. Många hönor skriker och springer i väg så att hönspennorna flyger och dessa rädda hönor blir ett lätt byte för inkräktaren. Men en höna med kycklingar kan visa en ofattbar kampvilja. Hon öppnar sina stora vingar, kallar på sina kycklingar och gömmer dem under sina vingar medan hon med näbb och klor trotsar den till synes betydligt starkare räven eller katten.

Ja, en hönsmamma kan själv ge sitt liv för att rädda kycklingarna. Hönan och kycklingarna är alltså – enligt

Jesus – en bild av försoningen, Jesu blodiga offerdöd för att frälsa oss.

Och när Lina Sandell skriver som hon gör, t.ex. *"Bred dina vida vingar o Jesus över mig!"* är orden en bön om att Gud skall låta försoningen på korset vara den trygga frälsningsort dit vi syndare får skynda oss och där vi finner trygghet undan fiendens angrepp. Ja, vilken tillflyktsort är inte Jesu frälsningsverk för oss syndare! Den som i tron flyr till Kristi blod och sår blir med säkerhet frälst. Jesu tårar över Jerusalem och oss en var, beror alltså ytterst på den stora massan, som är blinda för försoningen, blinda för vad Jesus gjort. Fastän evangelium förkunnas, går budskapet ofta nog in genom ena örat och ut genom det andra. Det är vad Jesus sörjer över, att allt han gjort för oss skall ha gjorts förgäves.

Och när han slutligen säger: **"Se ert hus lämnas nu**

åt er själva. Jag säger er: Ni kommer att se mig först när ni säger: Välsignad är han som kommer i Herrens namn” - då måste de orden uppfattas som en dom.

Jesus varnar helt enkelt för att hans stämma kan tystna. Evangeliets röst kan upphöra att höras i en bygd, ja, t.o.m. i ett helt land. Det är visserligen sant som Jesus säger, att hans kallande stämma kommer att höras av alla människor ännu åtminstone *en gång* – nämligen vid tidens slut på den yttersta dagen när han kommer tillbaka hit till jorden i stor makt och härlighet. Men att vakna till besinning först *då* är att vakna *för sent*.

Därför bereder vi vår Herre och frälsare – inte sorg – utan största möjliga glädje när vi redan här och nu – innan det är för sent – tar vara på evangeliets ord om syndernas förlåtelse och frälsning i Jesu namn och blod.

”I dag om ni får höra Guds röst så förhärda inte era hjärtan.”

Bred dina vida vingar o Jesus
över mig
och låt mig stilla vila
i ve och väl hos dig!
Bliv du min ro och starkhet,
min visdom och mitt råd
Och låt mig alla dagar
få leva blott av nåd.

Amen.

Kallelsen till Kristus¹

Av Martin Luther

Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom.

Joh. 1:11

¹ Utläggningen ingår i de predikningar över Joh. 1-4 som Luther höll på lördagar från 1537 till 1540 [St. Louis-utgåvan VII, 1619-1623]. Bibelcitatet är enligt Folkbibeln.

[176] KRISTUS VAR I VÄRLDEN, född som sann människa av Maria, vandrade bland människorna, men de kände honom inte, visste inte att världen var gjord genom honom (vers 10).

Nu berättar evangelisten om det verkliga kommandet: Kristus var trettio år gammal, hade gått in i sin uppgift, blivit döpt av Johannes döparen, fått ett särskilt vittnesbörd, blivit vigd av den himmelska Fadern till predikoämbetet, blivit smord till lärare och kung över hela kristenheten, mottagit den rätta doktorsbaretten och kungliga kronan, den Helige Ande, och blir insatt som rätt kung och präst då Fadern ropar ner från himlen "**Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje. [Lyssna till honom]**" [Matt. 3:17; 17:5; 5 Mos. 18:5], då Guds Son stod i vattnet med sin heliga mänsklighet och den Helige Ande sänkte sig ner över honom i kroppslig gestalt som

en duva (Luk. 3:22, Joh. 1:32). Så kommer alltså Herren, kallad och insatt av Fadern, och går in i sitt ämbete, enligt det tidigare löftet: **"Herren, din Gud, skall låta uppstå åt dig en profet bland ditt folk, av dina bröder"** (5 Mos. 18:15).

Så börjar han predika och göra under, först bland judarna, som evangelisten kallar "hans egendom", liksom Gud själv genom Mose hade kallat Israels folk för sin egendom: **"ni [ska] vara min dyrbara egendom framför alla andra folk"** (2 Mos. 19:5). Likaså **"Dig har, din Gud, utvalt att vara hans egendomsfolk framför alla andra folk på jordens yta"** (5 Mos. 7:6; 26:18).

Liksom Mose kallar judarna för Guds egendom, så kallar evangelisten dem här för vår Herres Kristi egendom, för att därmed visa att Kristus är sann Gud, lika Fadern. Det han nu säger och talar, det bör man lyssna till, för

han är Profeten, om vilken Mose säger: den som inte lyder honom skall bli för evigt utstött ur mitt folk. Det har judarna tyvärr noga fått erfara.

Men han kommer till dem, klappar på, men får inget härbärke eller plats hos dem.

[177] ÄR DET INTE FÖRSKRÄCKLIGT att denne ende rätta herde och biskop, läraren ordinerad och insatt i ämbetet av Fadern själv, [---] inte tas emot av hans egna. Tiden som profeterna hade angett för Messias ankomst var uppfylld, miraklen som Messias skulle utföra var i full gång – men alltsammans rör dem inte.

[178] AV VILKEN ORSAK? Endast av den orsaken att han inte kom sådan som de målade upp honom. Han, ormens huvudkrossare och världens Frälsare, kom för att förlösa dem och alla jordens folk från den eviga förbannelsen, det är djävulens makt,

synden och döden, och göra dem till Guds barn, som löftet givet till Adam och Abraham lyder [**Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen**] (1 Mos. 3:15), och [**I din avkomma ska alla jordens folk bli välsignade, därför att du lyssnade till min röst**] (1 Mos. 22:18).

Men de ville inte ha en sådan Messias eller Kristus, utan hellre en sådan som här i tiden skulle göra dem till rika, stora och mäktiga herrar som härskar över alla folk på jorden. Det hade väl en kroppslig, dödlig kung kunnat uträtta, som till exempel Alexander!

Men om Kristus hade profeten Sakarja sagt: "**Fröjda dig storligen, du Sions dotter! ... Se din Konung kommer till dig! Rättfärdig och segerrik är han**" (Sak. 9:9).

I enlighet med denna och många fler profetior hade vår käre Herre kommit, och gör

stora tecken och under, av sådant slag och antal som ingen profet före honom någonsin gjort. Tiden var också nu inne enligt patriarken Jakobs profetia [**"Spiran ska inte vika från Juda, inte härskarstaven från hans fötter, förrän han som den tillhör kommer och folken blir honom lydiga"**] (1 Mos. 49:10) och Daniels [**"Från den tid då ordet gick ut att Jerusalem skulle återställas och byggas upp till dess den Smorde Fursten kommer, ska det gå sju veckor och sextiotvå veckor"**] (Dan. 9:25), vilket judarna själva väl visste, då Messias skulle och måste komma.

Därför skulle de ha sett på honom och gett noga akt på honom, i synnerhet då han predikade så mäktigt och sådana nådens ord kom från hans mun, att folket förundrade sig, och gjorde sådana härliga under som Jesaja långt tidigare hade förkunnat [**"Då ska de blindas ögon**

öppnas och de dövas öron upplåtas”] (Jes. 35:5). Herren själv hänvisar ju Johannes lärjungar till den profetian (Matt. 11:4f).

[179] ALLT DET HÄR BORDE ha berört dem så att de gick till sig själva och tänkte: Det här är i sanning Messias som profeterna har lovat oss. Gud var evigt lov, att vi fått uppleva den saliga tid som våra fäder sedan så lång tid har längtat efter och väntat på. Och de borde ha tagit emot honom med stor vördnad och glatt hjärta.

Men evangelisten säger (och det är ett förskräckligt ord): **”Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom.”** Denna Jesajas profetia skulle nämligen gå i uppfyllelse: **”Vem trodde vår predikan, för vem var Herrens arm uppenbarad? Som en späd planta sköt han upp inför honom, som ett rotskott ur torr jord. Han**

hade varken skönhet eller majestät. När vi såg honom var hans utseende inte tilldragande. Han var föraktad och övergiven av människor, en smärtornas man och förtrogen med lidande, lik en som man skyler ansiktet för, så föraktad att vi höll honom för intet” (Jes. 53:1-4).

[180] JAG SER TYVÄRR att det sker på samma sätt i vår tid som på Johannes tid, apostlarnas, och senare, där evangelium har gått fram, nämligen att Herren kommer till oss och besöker oss nådigt, men att få tar emot honom.

Vi är nu (Gud ske lov) vår Herres Kristi egendom, upptagna i judarnas ställe – därför träffar de här orden också oss. Också vi vittnar nu om honom, som St. Johannes och apostlarna, att han är Livet och människornas Ljus, och Guds Lamm som bär världens synd. Han kommer till oss så vänligt genom sitt ord och kära evangelium och vill

hålla oss som sina egna kristna.

Men vad sker?

Vi förhåller oss precis som judarna. De såg att han gjorde mirakel som ingen annan, ändå de ville inte ha honom.

Så blir vår lära än idag anklagad och fördömd som kätteri och djävulslära, många blir för dess skull fördrivna i elände, en del blir jämmerligt mördade som kättare och upprorsmakare – bara därför att vi lär och bekänner att människorna blir rättfärdiga och saliga inför Gud endast genom tron på Kristus. Den tron berömmar vi och håller högt i enlighet med evangelium, och säger: Påven och hans anhang och alla andra, vad de än heter eller kallas, som inte vittnar om Kristus, eller visar människorna till honom, de är förförare och själamördare.

Därför är det så att det inte är turkarna eller annars öppna fiender till det kristna

namnet, som förföljer, banar och måste döda oss, utan våra bröder som kallas kristna ... och dessutom under sådant sken som om de gjorde Gud en tjänst.

På det sättet och inte något annat går det till, och har alltid varit så, att det är de som vill vara de allraheligaste och bästa, de gör den största skadan och plågan mot Kristus, hans ord och hans kyrka, som han själv säger: **”det passar sig inte att en profet dödas någon annanstans än i Jerusalem”** (Luk. 13:33)

Det vill säga: han måste bli dödad av sina egna; de måste hata Herren Kristus och förfölja honom och hans predikanter.

1. FÖRSONARE, som färgar röd / den väg där du går fram, / i dina spår helt trygg jag går, / du blödande Guds Lamm.

2. FÖRSONARE, du svertas blod / uti Getsemane. / Du ångest lider där för mig / och bär allt syndens ve.

3. FÖRSONARE, till Golgata / jag ser dig blodig gå, / och törnekrönt du korset bär / som du skall dö uppå.

4. FÖRSONARE, med blodig hand / mitt skuldebrev du tar / och spikar det vid korset fast. / Nu ingen skuld jag har.

5. FÖRSONARE, ett saligt ord / mig sist från korset når: / *Fullbordat!* ropar du för mig, / och nu jag leva får.

6. FÖRSONARE, i dina spår / som färgats av ditt blod / mig alltid led och lär mig tro / att du min sak gjort god!

7. FÖRSONARE, sträck ut din hand, / din genomstungna hand, / och drag till dig ditt köpta folk, / i alla, alla land!

SH 33

Text: Arvid Hydén

Melodi: Okänd

Lutherska samlingar 2017

2.4.2017 kl. 16. Gudstjänst i Sibbo hos Berit Lumme, Storbondsvägen 17A. Pastor, Tord Carlström.

9.4.2017 kl. 16. Möte i Iskmo bönehus. Predikant, Bror-Erik Wikström.

23.4.2017 kl. 16. Gudstjänst i Lovisa hos Saarinen, Parkgatan 1 B 11. Pastor, Markus Saarinen.

21.5.2017 kl. 16. Gudstjänst i Sibbo hos Hildéns, Boxvägen 191. Pastor, Tord Carlström.

25.5.2017 kl. 16. Möte i Iskmo bönehus. Predikant, Kristian Norrback (se s. 9!).

18.6.2017 kl. 16. Gudstjänst i Sannäs hos Carlströms, Tågsbackavägen 10. Pastor, Tord Carlström.

25.6.2017 kl. 18. Gudstjänst i Skaftung bykyrka. Predikant och liturg Markus Saarinen, kantor och organist Anna Karin Martikainen.

MÖTESSERIEN fortsätter på sensommaren 2017. Mer info om programmet i nästa nummer.

VID INTRESSE att ordna en Luthersamling, kontakta ansvarig utgivare Kristian Norrback (se redaktionsrutan på bakpärmen),

Samtiden under luppen

Bo Branders teologi

Av Joakim Förars

En gång i tiden kristnades folkens breda lager med hjälp av lutherska postillor och väckelsepredikanter som brann för reformationens grundsanningar. Arvet förvaltas idag av väckelserörelserna – men hur står det till med detta arv? Mycket gott kommer fortfarande från dessa kretsar, men det är ingen självklarhet att det är samma budskap som man framför.

På kyrkhelgen i Karleby, som arrangeras av väckelserörelserna och den lokala församlingen, har **Bo Brander** två gånger varit huvudtalare. Hans bok *Ett år med Jesus*, som består av predikningar och samtal kring dessa med **Göran Skytte**, säljs på Evangeliföreningens bokbord. Brander, som är confessor i *Societas Sanctæ Birgittæ*, hör till dem som kastar längtansfulla blickar mot Rom. Därför kan det inte undvikas att en del av påvens läror idag sås på de evangeliska åkertegarna. Låt oss granska hans postilla.

Brander skriver att påven är vår legitime ledare och att kyrkan skall byggas på Petrus istället för på dennes bekän-

nelse (Matt. 16:17-18). Med *Johannes Paulus II* fick vi för första gången sedan 1500-talet en autentisk ledare för världskristenheten; för Brander råder det ingen tvekan om att denne man är ett helgon.

Maria är kyrkans mor, och man kan be till henne istället för att gå direkt till Jesus. Man skall inte svartmåla henne genom att påstå att hon är syndig så som vi andra. Också Luther skulle, enligt Brander, ha omfattat läran om Marias syndfrihet.

Sanningen är att Luther menade att Maria renades från synd vid avlelsen för att Jesus skulle kunna födas fri från arvsynd, men det betyder inte att hon fortsatte att vara syndfri. I en predikan 1522 säger han uttryckligen att hon förtjänade döden ifall Gud skulle ha dömt henne enligt sin lag (se *Anja Ghiselli: Sanan kantaja. Martti Lutherin käsitys Neitsyt Mariasta*, Helsingfors 2005.)

Reformationen var visserligen nödvändig enligt Brander, men den enda orsak han anför är det svåra moraliska förfallet i kyrkan på 1500-talet. De teologiska avvikelserna nämner han inte alls i sammanhanget. Däremot påstår han att Rom idag skulle bejaka flera av reformationens grundtankar.

Detta är en myt som ivrigt förfäktats av lutheraner med böjelse för önsketänkande och baserar sig på tvetydigheter i *Gemensam deklaration om rättfärdiggörelseläran* (som inte är ett officiellt katolskt lärodokument). Den underblåstes av en formulering i deklarationen där det heter:

“De lutherska kyrkornas lära, *sådan den framlagts i denna deklaration*, träffas inte av lärofördomandena från konciliet i Trident. Fördomandena i de lutherska bekännelseskriterierna träffar inte den romersk-katolska kyrkans lära, *sådan den framlagts i denna deklaration*.”

Det är lätt att förbise de ord jag här har kursiverat, och då får man intrycket att katolska kyrkans lära ändrats. I verkligheten har man inte ändrat sin lära på en enda punkt. I inledningen till deklARATIONEN konstateras att både de lutherska bekännelseskrifternas och Trident-konciliets fördömanden är giltiga än idag.

Brander påstår också att om reformationens teologer hade levt idag skulle de inte ha skrivit ett enda kommantecken av vad som står i Om påvens makt och överhöghet. Detta är rent struntprat. Traktaten, som ingår i våra bekännelseskrifter, och som Brander svurit ed på att rätta sig efter, handlar inte om tidsbundna förhållanden utan prövar utifrån Bibeln påvens anspråk på att bestämma över andra biskopar och att utöva världslig makt.

Det finns också annat än katolsk teologi i *Ett år med Jesus* som man bör vara på sin vakt emot. Författaren lutar mot apokatastasis-läran, att alla till slut skall bli frälsta. Bibeln förefaller att säga något annat, men även om vi skall predika utifrån Bibeln behöver det inte vara sista ordet, för Bibeln är inget slutet system. Gud kan ha överraskningar. Och hedningar kan också komma till himlen. Det är bara om man avvisar Jesus som man blir fördömd.

Kristen enhet handlar för Brander inte om att vara överens i bekännelsen, utan det är allianskristendom som gäller. Han tycker inte att det gör så mycket att den officiella ekumeniken har falnat, för gräsrotternas likgiltighet för lärofrågor gör att de hittar varandra. Det leder också till att "fördomar" om katoliker försvinner.

Läromedvetenhet utmärker inte heller Branders urval av ikoner. **Nathan Söderblom** beskrivs som en av de största ärkebiskoparna. Det har också andra ansett; **Tor Andræ** kal-

lar honom "den svenska kristenhetens verkliga reformator och nydanare" - och orsaken var att han stod för "en konsekvent genomförd, rent historisk uppfattning av kristendomens tillblivelse, av dess stiftare och dess heliga urkunder, med uteslutande av allt övernaturligt". En "kristendom" där Jesus bara var människa, och aldrig uppstod ur graven. Det som Brander gillar hos Söderblom är hans insatser för ekuumeniken, men dessa baserade sig på den liberala idén att läran bara är uttryck för en subjektiv troserfarenhet och inte en uppenbarad sanning.

Medlemmen i sydafrikanska kommunistpartiets centralkommitté, **Nelson Mandela**, som är ansvarig för att ANC gick in för terrorism, utnämns till en god och rättfärdig man. Också en annan kommunist - och ovanligt fräck horbock - **Martin Luther King**, får lovord. Vänsteridéer kommer också i dagen när han påstår att fattigdom beror på orättvis fördelning.

Bibelns skapelseberättelse får däremot underkänt. Jorden är miljarder år och kreationister påstår ha lösgjort sig från kyrkans utläggningstradition, som går ut på att söka Jesus i texten och rätta sig efter samtida vetenskap.

Kreationister läser emellertid inte texten mindre kristocentriskt än någon annan, och de flesta kyrkofäder avvisade med hänvisning till skapelseberättelsen sin samtids syn på universums uppkomst.

Ett år med Jesus är i många stycken god och uppbygglig läsning, men också vilseledande teologi.

Som kristen i ett politiskt kaos

Av Otto Granlund

Ar 2016 var på många sätt ett mycket händelserikt år, om man ser på vad som hänt inom världspolitiken. Statsvetarna blev överraskade av så väl britternas beslut att lämna Europeiska unionen som **Donald Trumps** seger i det amerikanska presidentvalet. Speciellt det sistnämnda valet fick många kristna att fundera över hur de själva skulle rösta.

Våren 2017 verkar på liknande sätt orsaka huvudbry bland kristna i Finland. Lagen om så kallat könsneutralt äktenskap trädde i kraft i början av mars, trots att riksdagen ännu i februari hade en chans att ändra sig.

Nu står följande fråga på agendan: ska Finland – i likhet med många andra västeuropeiska länder – legalisera eutanasi? Oberoende av hur riksdagen just nu bestämmer är det inte svårt att gissa vilken riktning utvecklingen tar.

Därför frågar sig många kristna också i Finland hur vi nu borde agera, då bland annat ett antal val närmar sig. Vem borde man rösta på? Vilket parti kan man understöda?

Matthew C. Harrison¹ (ledare för den amerikanska lutherska Missourisynoden) berör problematiken i ett blogginlägg inför det amerikanska presidentvalet. Även om det finns stora skillnader mellan de politiska systemen i Förenta staterna och Finland så finns det orsak att begrunda det som Harrison framför.

Harrison betonar skillnaden mellan stat och kyrka och påminner om att det inte är kyrkans uppgift att utöva poli-

---

¹ Källa: President Harrison provides a Lutheran view of church and state, <https://blogs.lcms.org/2016/president-harrison-provides-a-lutheran-view-of-church-and-state>

tisk makt eller tvinga någon att rösta på en viss kandidat eller ett visst parti. I stället är kyrkans uppgift att vittna om och predika Kristus. När det gäller samhällsligt engagemang har varje kristen sin egen bakgrund och sina egna erfarenheter. Därför kan kristna ha väldigt olika uppfattningar i frågor som Guds ord inte tar ställning till. För att ta några exempel från dagens Finland: Hur ska sjukvården organiseras? Borde vägarna privatiseras? Ska Finland ansöka om medlemskap i NATO? Det är frågor där var och en får handla enligt bästa förståelse.

Däremot framhåller Harrison att kyrkan väl kan uppmana kristna att aktivera sig för att försvara sådant som överensstämmer med förnuftet och de tio budorden. Tillsammans med andra som delar vår förståelse av till exempel äktenskapet och livets okränkbarhet får vi som kristna stå upp för att försvara det som är rätt, något som kyrkan också får uppmana till.

Alltså: i frågor där Guds ord ger klara bud – bud som dessutom är skrivna i varje människas hjärta (Rom. 2:15) – kan och ska kristna uppmanas att bekänna det som är rätt och som står i enlighet med Guds goda skapelseordning. Sådant är till nytta inte enbart för kristna utan också för hela samhället.

Mitt i det kaos som råder är det också viktigt för oss kristna att komma ihåg att vi är kallade att respektera överheten och hedra den (fjärde budet). På olika sätt får vi också enligt förmåga hjälpa överheten så att den kan utföra sin uppgift i god ordning. Men om överheten bryter mot Guds goda ordning eller börjar förfölja kristna, då gäller det som Guds ord klart och tydligt säger: Man måste lyda Gud mer än människor (Apg. 5:29).

Luthers teser mot avlaten 1517

I FÖRRA NUMRET (81) PRESENTERADES DE 26 FÖRSTA TESERNA, här följer teserna 27–47.

Tes 27 är kanske det mest spridda citatet, som faktiskt ska ha använts av avlatspredikanterna: "När myntet klingar i (avlats)bössan, flyger själen (ur skärselden)." – Luthers beska fortsättning (28) är däremot rätt okänd: "Säkert är att snikenhet och girighet ökar när myntet klingar i bössan."

Om man söker något tema i de här teserna kunde det vara "ångern" i tes 27–40, och "kärleksgärningar" i tes 41–47, en social och etisk synpunkt.

Ångern (tyska *Reue*, latin *contritio*) hör med till den allmänna läran om "botens sakrament" – som teserna inte ifrågasätter: När syndaren inser sin synd ångrar han sig. Följande steg är den sakramentala boten (Tes 2) där syndaren först muntligt bekänner synden för prästen (bikten), och sedan får höra avlösningen, att Gud förlåter synden (absolutionen). Efter det följer "gottgörelse" som prästen ålägger den som biktat (satisfaktion, t.ex. böner, mässor, vallfärd), och det angriper inte heller Luther, fastän han kallar den "köttets dödande av olika slag" i Tes 3. Problemen uppkommer först när kyrkan hade börjat "förlänga" gottgörelserna efter den kristnes död till skärselden, och när avlat eller befrielse från gottgörelserna blev något man kunde handla med.

Den avgörande skillnaden för Luther är huruvida en kristen människas "normaltillstånd" är ånger över synden eller en känsla av säkerhet på grund av innehavet av ett avlatsbrev. I Tes 4 har han redan beskrivit "straffet" eller bättringen som "avskyn mot det egna jaget" (på grund av synden) som varar hela livet. Redan detta kolliderar mot möjligheten

(risken) att ångern ersätts av trygghet på grund av avlat. Luther kastar till och med i Tes 29 fram tanken att en from själ i skärselden kanske inte vill "köpa bort" straffet genom avlat (genom någon levande anhörig), utan hellre vill lida det i gudsfruktan.

Tes 40 sammanfattar de här tankarna om ångern: *"Den som uppriktigt ångrar sig, vill bli straffad och älskar straffet. Men det frikostiga utdelandet av avlater gör människor likgiltiga och får dem att hata straffen."*

Det är lätt att höra munken i klostret i Erfurt här, som sedan 1505 (tolv år tidigare) hade kämpat för att göra en fullkomlig bikt och prestera en fullkomlig kärlek till Gud – det som fordrades för att kunna vara viss om frälsningen. Resultatet blev en i stället plågsam ovisshet och hat i stället för kärlek (jämför teserna 14–16 och 30 och 31).

Insikten som senare räddade augustinermunken kommer här till uttryck i teserna 36–37: *"Varje kristen, som verkligen ångrar sig, har rätt till full befrielse från straff och skuld även utan avlatsbrev. Varje sann kristen, oavsett om han lever eller är död, har del i alla Kristi och kyrkans välsignelser, och denna delaktighet skänker Gud honom även utan avlatsbrev."*

I teserna 41–47 tas en ny tanke upp: kristna barmhärtighetsgärningar mot fattiga och behövande kommer före avlatsköp. Ett av skälen till det är enligt Tes 44 att goda gärningar gör den kristne till en "bättre" människa, men att någon sådan effekt inte kommer av avlatsköp (tvärtom). Det förra är ju befallt av Gud (Älska din nästa), hjälper faktiskt medmänniskan, och är osjälviskt, medan det senare är själviskt.

Teserna 27-47:

27. De som säger att själen flyger ut (ur skärselden) i samma ögonblick som pengarna klingar i bössan, förkunnar mänskolor.

28. Vad som är säkert är att snikenhet och girighet kan öka när pengarna klingar i bössan. Kyrkans förbön är däremot helt beroende av Guds vilja.

29. Vem vet huruvida alla själar i skärselden vill bli friköpta? Så ska ju till exempel inte ha varit fallet med den helige Severinus och den helige Paschalis.

30. Ingen är säker på uppriktigheten i sin ånger, än mindre på att han erhållit fullständig eftergift.

31. Lika sällsynt som det är att någon gör bättring på rätt sätt, lika sällsynt är det att någon köper avlat på rätt sätt, nämligen utomordentligt sällsynt.

32. Den som tror att han kan vara säker på sin frälsning därför att han innehar ett avlatsbrev, kommer liksom sina lärare att drabbas av evig fördömelse.

33. Man kan inte vara nog på sin vakt mot dessa som säger att påvens avlat är en ovärderlig Guds gåva varigenom människan blir försonad med Gud.

34. Avlatsnåden rör nämligen endast den sakramentala gottgörelsens straff som fastslagits av människor.

35. De som lär att det inte behövs någon ånger för dem som friköper själar eller köper biktbrev, predikar inte kristligt. 36.

Varje kristen, som verkligen ångrar sig, har rätt till full befrielse från straff och skuld även utan avlatsbrev.

37. Varje sann kristen, oavsett om han lever eller är död, har del i alla Kristi och kyrkans välsignelser, och denna delaktighet skänker Gud honom även utan avlatsbrev.

38. Men vi får inte på något vis ringakta den förlåtelse och delaktighet (i nämnda välsignelser) som påven förmedlar, eftersom den – som redan sagts – utgör ett tillkännagivande av Guds förlåtelse.

39. Det är mycket svårt även för den mest lärda teolog att inför folket samtidigt prisa både det frikostiga utdelandet av avlat och den uppriktiga ångern.

40. Den som uppriktigt ångrar sig, vill bli straffad och älskar straffet. Men det frikostiga utdelandet av avlater gör människor likgiltiga och får dem att hata straffen. Åtminstone ligger det nära till hands att de gör det.

41. Den apostoliska avlaten bör endast predikas med försiktighet, så att inte folk får den felaktiga uppfattningen att den är att föredra framför andra goda kärleksgärningar.

42. De kristna bör undervisas om att påven inte alls menar att köp av avlatsbrev ska uppfattas som i något avseende jämförbart med barmhärtighetsgärningar.

43. De kristna bör undervisas om att det är bättre att ge åt de fattiga eller låna till de nödlidande än att köpa avlat.

44. Ty genom en kärleksgärning växer kärleken och människan blir en bättre människa, men genom avlaten blir hon inte bättre utan blir bara delvis befriad från straff.

45. Man ska lära de kristna: Den som ser en behövande, går förbi honom och sedan ger sina pengar för avlat, inte köper sig påvens avlat utan i stället drar på sig Guds vrede.

46. Man ska lära de kristna: De som inte lever i överflöd ska behålla vad som är livsnödvändigt för det egna hushållet och under inga omständigheter odsla det på avlat.

47. Man ska lära de kristna: Att köpa avlat är en frivillig angelägenhet, inte någon skyldighet.

ETT FRÖJDEBUDSKAP KRING VÄRLDEN GÅR: / uppstånden är Kristus, Herren! / Nu torkas sorgernas bittra tår, / och läkedom ges för hjärtats sår, / och fruktan och nöd viker fjärran.

O, PRIS SKE HONOM, VÅR HERRE KRIST, / som dödens välde har krossat! / Hans egna är vi, det är helt visst, / Ett evigt liv skall vi få till sist / med honom som har oss förlossat.

HAN ÄR VÅR STYRKA I SORGENS TID, / vår sol i glädjen och nöden. / Vi vinner seger i livets strid / igenom honom som är vår frid / och älskade oss intill döden.

SH 48

Text: Ellida Erling

Melodi: Wolmar Djupsjöbacka

Himmelriket är också som en köpman som sökte efter fina pärlor. När han fann en mycket dyrbar pärla gick han och sålde allt han ägde och köpte den. - Matt. 13:45-46 -

DENNA LIKNELSE ÄR NÄSTAN LIKA I FRÅGA om innehållet med den föregående om skatten, som var gömd i en åker, utom att den förra talar om finnandet men den senare om sökandet. Alltså undervisar Kristus här om den tillväxande tron och antyder därmed, att pärlan icke är okänd, utan att man har hört talas om den. Därför blir den sökt såsom redan känd, och då man har begynt lära känna den, bemödar man sig om att helt få den i sin ägo. Ty denne köpman gör intet annat än **söker efter goda pärlor.**

I den föregående liknelsen heter det, att mannen sökte något annat och därvid fann skatten i åkern, d.v.s. fick den utan all förtjänst. Här ser köpmannen blott därpå, att han må (vinna och) behålla den kända pärlan. Ty så är det beskaffat med det kristliga livet, att den som har begynt det, han tycker, att han ännu icke har det utan sträcker sig efter det och går allt vidare framåt för att kunna fatta det. Och i själva verket är intet skadligare för en trons människa, än om hon inbillar sig, att hon redan har fattat det, och att det för henne icke mer är nödigt att först söka. Ty därav i synnerhet kommer det, att många falla tillbaka och i säkerhet och tröghet tyna bort och bli liknöjda.

Så säger ock den helige Bernhard: "Om man på Guds väg står stilla, så är det alldeles detsamma, som om man går tillbaka". Därför, var och en som har börjat vara en kristen, han är skyldig att iakttaga även detta, att han tänker att han ännu icke är någon kristen och ännu icke fattar det, utan att han söker få det därhän att han blir en kristen, så att han med Paulus måste bekänna: **Icke som om jag redan hade vunnit det eller redan hade blivit fullkomlig, men jag far efter att**

vinna det, eftersom jag själv har blivit vunnin av Kristus Jesus. - - - Dock, såvitt vi redan hava hunnit något framåt, så låtom oss vandra vidare på samma väg, Fil. 3:12, 16.

En kristen är uti ett blivande, icke i ett redan blivit. Ty till honom heter det: **Bed, sök, klappa**, men det heter icke: Du har det redan, du har funnit det, du är redan ingången, utan det heter sök. Därför, den som är eller vill vara en kristen, han är icke någon kristen, d.v.s. den som låter sig tycka, att han redan blivit kristen, då han blott skall bli det, han är det icke. Och likasom den som inbillar sig, att han redan är i himmelen, varken nu eller någonsin skall komma dit, så är ock i sanning den redan i himmelen, som sträcker sig efter himmelen och söker komma dit. Kort sagt: Man måste alltjämt gå framåt, växa till och icke stå stilla eller vara säker och sova. Det måste vara såsom Paulus säger, att då **vår utvärtes människa förgås, så förnyas likväl vår invärtes människa dag efter dag**, 2 Kor. 4:16.

Men ve den som redan är helt och hållet förnyad, d.v.s. som inbillar sig, att han redan är förnyad, utan tvivel har han ännu icke begynt att förnyas och ännu aldrig smakat, vad det är att vara kristen. Ty den som börjat vara en kristen, han håller sig icke för att vara en kristen, utan han önskar ivrigt att bli en kristen. Och ju mer han växer och tilltager, desto mer söker han bli det och desto mindre håller han sig för att vara det. Så alldeles förunderliga äro Guds verk. **Den som menar sig stå, säger Paulus, han må se till, att han icke faller**, 1 Kor. 10:12. **Om någon tycker sig något vara, fastän han intet är, så bedrager han sig själv**, Gal. 6:3.

Martin Luther,

om Matt. 13:45-46 (evangelietext för 2 s e pingst 2017).

Ur andaktsboken Spis och föda, s. 156-158.

Avsändare:

Lutherläsaren
Holger Lövdahl
Södra Lappfjärdsvägen 159,
64300 Lappfjärd,
Finland

REDAKTÖR: Markus Saarinen, Koppövägen 43, B 7, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 9797. E-post: marksaar@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 5704. E-post: martin@lutherlasaren.net.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hemming (Malax), Lars Lövdahl (Kristinestad) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBBADRESS:
www.lutherlasaren.net

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:
Holger Lövdahl, Södra Lappfjärdsvägen 159, 64300 Lappfjärd, Finland. Tel. +358(0)6-222 1428. E-post: tom.lovdahl@fimnet.fi

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO i Finland är Nordea, Kristinestad.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

Inom Sverige används kontonr. 8420-2.1442032064

OBS: pengar som sänds från ett annat land än Finland eller Sverige bör sändas till det finländska kontot (se ovan för kontonummer)!

BOKLÅDANS KONTAKTUPPGIFTER:

Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH